

Samanta Busiło

(Uniwersytet Warszawski,
Przykarpacki Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stefanyka,
Iwano-Frankiwnsk, Ukraina,
e-mail: se.busilo@uw.edu.pl)
ORCID: 0000-0003-3606-8894

MEDIACJA TEKSTOWA W ROZWIJANIU JĘZYKOWYCH KOMPETENCJI AKADEMICKICH STUDENTÓW Z UKRAINY (NA PRZYKŁADZIE ABSTRAKTU)

Operowanie wiedzą, analiza i przetwarzanie danych to jedne z ważniejszych kompetencji akademickich, w znacznej mierze warunkujących sukces edukacyjny. Wiążą się one nie tylko ze zdobywaniem i przekazywaniem wiedzy, ale także z uczestnictwem w życiu wspólnoty akademickiej. W dydaktyce języków obcych wpisują się w zakres umiejętności mediacyjnych opisanych w opublikowanym przez Radę Europy dodatku do Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego *Companion Volume*. Zgodnie ze wskaźnikami biegłości językowej Rady Europy do mediacji tekstowej należy właśnie **przekazywanie konkretnych informacji, objaśnianie danych i operowanie nimi, przetwarzanie tekstu, tłumaczenie tekstu pisanego, notowanie** (ze wskazaniem m.in. wykładów i seminariów), wyrażanie osobistej reakcji na teksty kreatywne (w tym literackie), **analiza i krytyka tekstów kreatywnych** (w tym literackich) [CEFR-CV 2018, 104]. Dlatego refleksja poświęcona kształceniu sprawności mediacyjnych w procesie uczenia się języka polskiego do celów akademickich we współczesnym dyskursie glottodydaktycznym, dotychczas zdominowanym przez zagadnienia rozwoju sprawności receptywnych i produktywnych, kompetencji kulturowych i międzykulturowych, jest szczególnie potrzebna w czasie umiędzynaradawiania uczelni i mobilności akademickiej.

ABSTRAKT NAUKOWY W DYDAKTYCE JĘZYKA POLSKIEGO DO CELÓW AKADEMICKICH

Wymienione wyżej umiejętności są wykorzystywane w procesie redakcji tekstów akademickich, a szczególnie abstraktu – użytecznego gatunku naukowo-dydaktycznego, związanego z uczestnictwem w konferencjach, przygotowywaniem publikacji naukowych. Abstrakt to specyficzna odmiana streszczenia, formy pisemnej występującej w programach nauczania języka polskiego od poziomu B1 [*Programy nauczania...* 2016]. O potrzebie i specyfice kształcenia w zakresie redakcji gatunków naukowo-dydaktycznych, a także o realizacji cech gatunkowych artykułu naukowego w kontekście koncepcji gatunku Marii Wojtak i Johna Swalesa pisała Anna Dunin-Dudkowska [Dunin-Dudkowska 2018, 2021]. Propozycję katalogu gatunków naukowo-dydaktycznych w programie nauczania języka polskiego do celów akademickich (JPA), typowe błędy w zakresie JPA studentów z Ukrainy, a także propozycje rozwiązań glottodydaktycznych przedstawiła Samanta Busiło [Busiło 2022]. Z kolei Agnieszka Jasińska [Jasińska 2021] zwróciła uwagę na rolę kompetencji mediacji w językowej sprawności akademickiej. Żeby opracować poprawny abstrakt, należy nie tylko znać i umieć realizować cechy gatunkowe wzorca, posługiwać się odpowiednimi strukturami językowymi (leksykalne i gramatyczne) z rejestru języka polskiego w odmianie naukowo-dydaktycznej, ale także opanować umiejętności rozumienia tekstów, selekcji informacji, operowania danymi, streszczania. Na te umiejętności w swojej propozycji programu nauczania języka polskiego do celów akademickich zwraca uwagę Grażyna Zarzycka [Zarzycka 2017].

Abstrakt naukowy należy powiązać co najmniej z rejestrem biegłości językowej B2 w skali ESOKJ [Busiło 2022, 233]. Streszczenie jako formę pomocniczą wprowadza się już na poziomie B1, podobnie jak w programach nauczania języka polskiego jako obcego [*Programy nauczania...* 2016]. W celu rozwijania kompetencji redakcyjnych w zakresie realizacji wzorca gatunków akademickich w grupach słowiańskojęzycznych warto przyjąć metodę ośmiu kroków [Busiło 2022, 237]:

1. Analiza wzorca, praca z wzorcem z wykorzystaniem technik rozwijających rozumienie tekstu;
2. Przedstawienie / odkrycie struktury (metodą indukcji lub dedukcji);
3. Wprowadzenie i utrwalenie struktur językowych (leksykalnych i gramatycznych);
4. Zwrócenie uwagi na cechy gatunkowe, aspekt stylistyczny, aspekt strukturalny, aspekt pragmatyczny, aspekt kognitywny;
5. Zwrócenie uwagi na zjawisko interferencji i interkomprehensji;
6. Wykorzystanie strategii mediacji, m.in. techniki przekładu i streszczenia;
7. Wykorzystanie techniki poprawy tekstu, redakcji, edycji;
8. Ćwiczenia w pisaniu kontrolowanym, sterowanym i samodzielnym.

W procesie dydaktycznym należy jednak osobno zaplanować ćwiczenia wspomagające sprawności mediacyjne, przygotowujące do mediacji. Pojęcie mediacji w nowym ujęciu ESOKJ przybliżył uczestnikom polskiego dyskursu glottodydaktycz-

nego Waldemar Martyniuk [Martyniuk 2018], natomiast szczegółową analizę działań mediacyjnych w uczeniu się i nauczaniu języka polskiego jako obcego znajdziemy w cennej monografii Iwony Janowskiej i Marty Plak [Janowska, Plak 2021]. W dydaktyce języków obcych

mediacja to posługiwanie się językiem mające na celu: tworzenie przestrzeni i warunków do komunikacji i/lub uczenia się, odkrywanie i współtworzenie nowego znaczenia oraz ułatwianie zrozumienia poprzez modyfikację, upraszczanie, opracowywanie, ilustrowanie lub dostosowywanie [Janowska, Plak 2021, 26].

Pojęcie mediacji występuje powszechnie w wielu dziedzinach życia społecznego, w polityce, dyplomacji, w handlu, sądownictwie, poradnictwie psychologicznym. Etymologia zdradza pierwotne znaczenie słowa i odwołuje się do dwóch łacińskich leksemów: *medius* 'być w środku, zajmć środkową pozycję' oraz *mediare* oznaczającego początkowo 'dzielić na dwie części', później zaś 'jednać, godzić'.¹ Rola mediatora zawsze polegała na pośredniczeniu, wymagała szczególnych kompetencji i siły sprawczej z jednej strony, z drugiej bezstronności i neutralności oraz obiektywizmu. Jak zaznaczono wyżej, w sposób wyczerpujący genezę pojęcia i definicję terminu w różnych dziedzinach nauk społecznych omówiły w swojej publikacji Iwona Janowska i Marta Plak [Janowska, Plak 2021, 12–26].² W dydaktyce języków obcych pozostaje aktualna rola mediatora pośrednika, który podejmuje działania mediacyjne, by ułatwić odbiór odbiorcy tekstu, pojęcia, wartości, do których z jakichś powodów odbiorca nie ma dostępu.

KOMPETENCJE MEDIACJI W ZAKRESIE REDAKCJI ABSTRAKTU

Wydaje się, że obok streszczenia abstrakt jest przykładem prototypowych działań mediacyjnych związanych z mediacją tekstową ze względu na podstawową funkcję streszczenia tekstu w celu przybliżenia go potencjalnym odbiorcom. ESOKJ wyróżnia trzy typy **mediacji**: **tekstową** (związaną z przetwarzaniem tekstów, objaśnianiem danych, przekazywaniem konkretnych informacji), **pojęciową** (odnoszącą się do ne-

¹ Według danych *Uniwersalnego słownika języka polskiego* (USJP) polski termin pochodzi od francuskiego *mediation*. Natomiast autorzy nowszego internetowego *Wielkiego słownika języka polskiego PAN* (WSJP PAN) wskazują na możliwość pochodzenia terminu bezpośrednio z łaciny.

² Jak autorki zauważają, mediacja rozumiana jako działania służące przekonaniu obu stron konfliktu czy sporu do podjęcia rozmów i polubownego zakończenia sporu rozwinęła się na gruncie prawa. Jednak termin ten znalazł również szczególne zastosowanie w dziedzinie filozofii wiedzy u G.F. Hegla, wskazując na proces myślenia, negocjowania znaczeń pomiędzy tezą a antytezą, które prowadzi do poznania i sformułowania tezy. W naukach o komunikacji społecznej funkcję pośredniczenia między rzeczywistością, a także funkcję przekazywania informacji pełnionej przez środki masowego przekazu, wiąże się z funkcją mediacyjną, stąd mowa o mediach właśnie. Pod koniec XX wieku pojawiło się pojęcie mediacji kulturalnej, międzykulturowej, a także popularyzacja mediacji w psychologii, aż w końcu mediacja zagościła w edukacji i dydaktyce języków obcych.

gocjacji i kształtowania pojęć, współpracy w grupie), a także **komunikacyjną** (dotyczącą zarządzania komunikacją). Zgodnie z tą klasyfikacją umiejętność redagowania abstraktu należy do działań mediacji tekstowej. Wśród strategii mediacyjnych wymienia się: strategie wyjaśniania pojęć (odwołanie się do posiadanej wiedzy, dostosowanie języka, dzielenie skomplikowanych informacji) oraz strategie upraszczania tekstu (rozwijanie zwięzłego tekstu, skracanie tekstu) [CEFR-CV 2018, 104]. Poniższa tabela przedstawia szczegółowy opis kompetencji w zakresie przetwarzania tekstu.

Pisemne przetwarzanie tekstu

Tabela 1. Wskaźniki przetwarzania tekstu CEFR

B2	<p>Potrafi streścić pisemnie (w języku B) główną zawartość dobrze skonstruowanych, ale dogłębnie złożonych tekstów (w języku A), których tematy dotyczą obszarów jego zawodowych, akademickich lub osobistych zainteresowań.</p> <p>Potrafi porównać, skontrastować oraz dokonać pisemnej syntezy (w języku B) informacji oraz punktów widzenia przedstawionych w akademickich lub profesjonalnych publikacjach (w języku A), dotyczących obszarów jego szczególnych zainteresowań.</p> <p>Potrafi wyjaśnić pisemnie (w języku B) punkt widzenia przedstawiony w złożonym tekście (w języku A), wspierając wyciągnięte przez siebie wnioski poprzez odwołanie się do konkretnych informacji z tekstu oryginalnego.</p>
C1	<p>Potrafi pisemnie streścić (w języku B) długie złożone teksty (w języku A), interpretując właściwie ich treści, pod warunkiem, że będzie mógł sporadycznie sprawdzać znaczenie rzadko używanych terminów technicznych.</p> <p>Potrafi streścić pisemnie dla konkretnych odbiorców długi i złożony tekst (w języku A) (np. tekst akademicki, polityczny artykuł analityczny, fragment powieści, artykuł wstępny, recenzję literacką, raport lub fragment książki naukowej), respektując styl i rejestr kodu oryginalnego.</p>
C2	<p>Potrafi wyjaśnić pisemnie (w języku B), w jaki sposób zostały zaprezentowane fakty oraz argumenty w tekście (w języku A), szczególnie jeśli przedstawiono w nim czyjś punkt widzenia, zwraca uwagę na stosowane przez autora niedomówienia, zawołowaną krytykę, ironię czy sarkazm.</p> <p>Potrafi streścić informacje pochodzące z różnych źródeł, odtwarzając argumenty oraz dokonując podsumowań w formie spójnej prezentacji dotyczącej ogólnych wyników.</p>

Źródło: CEFR 2020-CV, 99-101; za: Janowska 2021, 98–99.

Co prawda, przedstawione wskaźniki nie odwołują się do poszczególnych rejestrów języka, ale autorzy *CEFR-Companion Volume* [CEFR-CV 2020] taką potrzebę opisują w komentarzu do deskryptorów. W wypadku przetwarzania tekstu mediator koncentruje się na głównych myślach przedstawionych w tekście mediowanym, jest zatem wcześniej zobligowany do szczegółowej lektury tekstu dla pozyskania informacji. Działania mediacyjne przedstawia sekwencja:

zrozumienie ⇒ streszczenie ⇒ przeformułowanie informacji ⇒ argumentowanie.

Tekst wtórny może mieć inną formę niż tekst wyjściowy. Zachodzą tu następujące procedury: streszczanie głównych myśli tekstu, zestawienie informacji i argu-

mentów pochodzących z różnych źródeł, rozpoznawanie i wyjaśnianie docelowemu gronu obiorców tekstu wyjściowego oraz przedstawienie w nim punktów widzenia [CEFR-CV 2020, 98; za: Janowska 2021, 95].

Biorąc pod uwagę deskryptory *CEFR-Companion Volume* dotyczące pisemnego przetwarzania tekstów, a także cechy gatunkowe abstraktu, można doprecyzować umiejętności, które pozwolą biegle posługiwać się tą formą wypowiedzi. Przedstawia je poniższa tabela.

Tabela 2. Kompetencje komunikacyjne w zakresie JPA niezbędne w redakcji abstraktu

Kompetencje komunikacyjne w zakresie JPA niezbędne w redakcji abstraktu	
Opis ogólny	Potrafi pisemnie streścić tekst naukowy, tj. wskazać funkcję tekstu, jego temat, poruszoną problematykę oraz jego strukturę, potrafi zidentyfikować i przekazać najważniejsze informacje, tezy, argumenty i przykłady, pojęcia, wnioski i rekomendacje; potrafi rozpoznać i przedstawić cel badań oraz metody badawcze, wyniki badań oraz wnioski zgodnie ze wzorcem gatunkowym, zachowując rejestr tekstów naukowych. Fakultatywnie: potrafi wskazać grupę potencjalnych odbiorców tekstu streszczanego.
Funkcje językowe	Potrafi streszczać, definiować, klasyfikować, porządkować, analizować, wnioskować, porównywać, wskazywać zależności, przedstawiać dane, opisywać elementy i etapy procesu badawczego, poznania naukowego.
Struktury językowe	Słownictwo specjalistyczne z rejestru naukowego, naukowo-dydaktycznego ze szczególnym uwzględnieniem struktur wykorzystywanych w abstraktach, przedstawiających funkcję tekstu, metody badawcze, wnioski (np. „analizie poddano”, „w badaniach podjęto próbę”, „cel badania stanowiło”, „autor definiuje”, „autor przedstawia” itp.). Struktury gramatyczne typowe dla rejestru naukowego, naukowo-dydaktycznego budujące obiektywizm tekstu, abstrakcyjność, logiczność i spójność (m.in. formy bezosobowe czasowników, strona bierna).
Cechy gatunkowe	Zna konstytutywne i fakultatywne cechy gatunkowe abstraktu (m.in. strukturę, wymagania redakcyjne, objętość).

Źródło: opracowanie własne.

Oprócz kompetencji komunikacyjnych niezbędne są również kompetencje akademickie ogólne, znajomość pojęć naukowych, metod i nurtów badawczych z dziedziny, którą dany tekst reprezentuje. Stanowią one podstawy dalszych procesów kognitywnych, bez nich nie można podjąć działań mediacyjnych.

CECHY GATUNKOWE ABSTRAKTU W UJĘCIU PORÓWNAWCZYM POLSKO-UKRAIŃSKIM

Pomocne w planowaniu procesu dydaktycznego z myślą o studentach z Ukrainy zgodnie z postulatami uczenia w kontraście jest określenie obszaru transferu pozytywnego i negatywnego w ramach oczekiwanych kompetencji. Ukraina jest uczestnikiem procesu bolońskiego, abstrakt zaś jest formą powszechnie stosowaną w dyskursie na-

ukowo-dydaktycznym. Według klasyfikacji gatunków naukowych Hałyny Onufrijenko [Onufrijenko 2009, 131] polskiemu abstraktowi odpowiada ukraińska *anotacija* (transkr.), która może być streszczeniem artykułu naukowego, jak również krótką recenzją monografii czy podręcznika (samo słowo *anotacija* oznacza również notatkę, komentarz). Nieodłącznymi częściami abstraktu są: bibliograficzny opis (ze wskazaniem autora i tytułu tekstu, ewentualnie adresu wydawniczego) oraz tekst abstraktu. Jego naczelną funkcją jest zorientowanie odbiorcy w tematyce testu i ocena przydatności tekstu w procesie poszukiwania źródeł. H. Onufrijenko wyróżnia abstrakty (1) informacyjne i rekomendacyjne (ze względu na funkcję), (2) ogólne i specjalistyczne (ze względu na stopień interpretacji tekstu przetwarzanego), (3) zbiorowe i niezbirowe (ze względu na liczbę recenzowanych / streszczanych tekstów). Zwraca uwagę na to, że abstrakt powinien przedstawić nowatorski aspekt badawczy dzieła recenzowanego. Za elementy abstraktu uznaje sekcje opisujące: przeznaczenie tekstu, cele badawcze / / inne, które realizuje autor tekstu, metody badawcze, strukturę tekstu, przedmiot i temat tekstu, podstawowe idee i wnioski, materiał ilustracyjny, przykłady, załączniki, informację biograficzną na temat autora. Objętość tak rozumianego abstraktu nie powinna przekraczać 500 znaków i w wyjątkowych wypadkach dopuszczalny jest limit 800–1000 znaków. Powyższe wykładniki formy przedstawia przykładowy abstrakt:

У статті кандидата філологічних наук, доцента Н. Зубець “Російсько-українська контрастивна лексика”, яку опубліковано у “Віснику Запорізького державного університету. Філологічні науки” (2002, No 4, 56–59), йдеться про зіставне вивчення близькоспоріднених української та російської мов на сучасному етапі. Автор аналізує конкретні групи слів, що відрізняються коренями, афіксами, знання про які необхідні у перекладознавстві, лексикографічній роботі, у викладанні нерідної мови [Onufrijenko 2009, 152].

W ukraińskim dyskursie akademickim pojawiają się cechy fakultatywne, np. słowa klucze dodawane do abstraktu artykułu naukowego, których H. Onufrijenko nie wymienia.

W zasadzie analogiczne cechy gatunkowe prezentują polskie wzorce gatunkowe oparte na standardach międzynarodowych Europejskiego Stowarzyszenia Redaktorów Naukowych [EASE 2012] oraz APA [APA 2010]. Warto dodać, że abstrakt artykułu naukowego powinien mieć charakter sprawozdawczy, dla potencjalnych odbiorców tekstu jest jedynym źródłem informacji, dlatego powinien dobrze oddawać jego treść, a dołączane do niego **słowa klucze** powinny być precyzyjne i adekwatne. Jest pozbawiony ocen czy komentarzy. Zawiera **imię i nazwisko autora tekstu naukowego, nazwę jednostki badawczej, tytuł artykułu, przedstawienie problemu badawczego i celu pracy, metodologii badań, najważniejsze wyniki (dane i zależności) oraz wnioski płynące z badań**.³ Jego objętość może wahać się

³ Struktura abstraktu jest poniekąd pochodną struktury artykułu prezentującego wyniki badań zawartej w skrócie IMRAD (Introduction – Materials and Methods – Results – Discussion – Conclusion),

od 160 do 600 słów. Wyróżniamy dwa typy abstraktu: **informatywny**, w którym skrótowo opisujemy zawartość naszego tekstu, oraz **oznajmujący / opisujący** – bardziej rozbudowany, szczegółowy opis testu streszczanego. Abstrakty opisujące zamieszcza się w artykułach przeglądowych, metaanalizach oraz innych artykułach o szerokiej tematyce. Ten pierwszy zwykle jest zamieszczany przed tekstem artykułu w czasopiśmie, ten drugi – po tekście. Najczęstsze błędy redakcyjne autorów abstraktów to: zbyt duża objętość, nieadekwatność do treści artykułu, nadawanie funkcji wstępu (w artykule pomija się metody badawcze), podawanie skrótów z tekstu bez objaśnień, odwołania do tabel i wykresów [EASE 2012].

W obu wzorcach gatunkowych – polskim i ukraińskim – znajdziemy części poświęcone: problematyce i tłu badań, celom badawczym, metodom, wynikom i wnioskowi. Jednak w treści ukraińskich abstraktów zwyczajowo podaje się dane bibliograficzne artykułu (autor, tytuł, nazwa czasopisma) oraz opisuje potencjalnego odbiorcę dużo częściej niż w polskich. Szczegółowo ten wzorzec omówimy w dalszej części artykułu.

STRUKTURY JĘZYKOWE WYRAŻAJĄCE FUNKCJE MEDIACYJNE ABSTRAKTU

W procesie kształtowania kompetencji w zakresie redakcji gatunków naukowych ważny jest etap wprowadzania **struktur językowych** niezbędnych do realizacji wzorca gatunkowego, w tym struktur wyrażających konstytutywne (i fakultatywne) dla gatunku funkcje komunikacyjne. W wypadku abstraktu naczelną funkcją jest przekaz informacji, **streszczenie tekstu naukowego**, który opisuje operacje mentalne związane z **definiowaniem pojęć, budowaniem paradygmatów i modeli, porządkowaniem, klasyfikowaniem, wartościowaniem, analizą, interpretacją, wskazywaniem relacji logicznych, wnioskowaniem, porównywaniem** itp. Są to również wyrażenia i frazy, które przedstawiają temat artykułu, problematykę badawczą, metody badawcze. Część z nich należy do ogólnej odmiany języka akademickiego (*problem badawczy, artykuł porusza zagadnienie, autor analizuje zjawisko*), część – do specjalistycznej odmiany polszczyzny akademickiej (terminologia związana z konkretną dziedziną). Pomiędzy obie te odmiany JPA należy rozdzielić dane dotyczące metod badawczych (np. badanie ankietowe czy ekscerpca materiału, analiza słowotwórcza czy składniowa). Poniżej zebrano jednostki leksykalne o dużej frekwencji, które występują w abstraktach w języku polskim i ukraińskim, przypisano je do kilku sekcji wyodrębnionych na podstawie elementów struktury oraz funkcji mediacyjnych abstraktu.

zorganizowanej według pytań: *Dlaczego warto podjąć dany problem badawczy (tło i temat badań)? Jakie metody i materiały badawcze wykorzystano? Co jest wynikiem moich badań? Jak moje wyniki mają się do wcześniejszych wyników? Co z tego wynika?*

Funkcjonalne odpowiedniki struktur leksykalnych wykorzystywanych w abstrakcie w języku polskim i ukraińskim		Язык український	Язык польский
1. Wstęp do abstraktu artykułu; Wstępna część anotaacji (bibliograficzny opis) statki;	стаття, що анотується, має назву; статтю під назвою [...] опубліковано в журналі (часописі) [...] за (...) р., № (число); стаття містить таблиці, схеми, діаграми;	стаття присвячено актуальній проблемі; присвячена актуальній проблемі тема статті — ; автор статті висвітлює питання; автор статті [...] здійснює ґрунтовний аналіз;	— artykuł pt. [...] opublikowano w czasopiśmie naukowym [...] nr 12*; artykuł zawiera tablice, schematy, wykresy;
2. Temat artykułu; Tematika statki;	стаття розв'язується, висвітлюється, розглядаються, досліджуються, порушуються проблеми, питання; автор формулює, визначає, описує, називає, класифікує, інтерпретує, автор підкреслює, вказує; характеризується поняття; автор визначає сутність поняття; автор висвітлює в ході дослідження такі актуальні питання, як; у статті узагальнюються результати дослідження;	стаття присвячено актуальній проблемі; присвячена актуальній проблемі тема статті — ; автор статті висвітлює питання; автор статті [...] здійснює ґрунтовний аналіз;	artykuł porusza aktualne zagadnienie; jest poświęcony problematyce; tematem artykułu jest; — autor przedstawia kwestię, analizuje, omawia zagadnienie;
3. Problematyka, treść artykułu; Problematyka statki;	автор формулює, визначає, описує, називає, класифікує, інтерпретує, автор підкреслює, вказує; характеризується поняття; автор визначає сутність поняття; автор висвітлює в ході дослідження такі актуальні питання, як; у статті узагальнюються результати дослідження;	у статті розв'язується, висвітлюється, розглядаються, досліджуються, порушуються проблеми, питання; автор формулює, визначає, описує, називає, класифікує, інтерпретує, автор підкреслює, вказує; характеризується поняття; автор визначає сутність поняття; автор висвітлює в ході дослідження такі актуальні питання, як; у статті узагальнюються результати дослідження;	w artykule przedstawia się (przedstawiono), omawia się (omówiono), analizuje się (dokonano analizy), bada się kwestię, porusza się (poruszono) zagadnienia, problematykę, kwestię; autor formuluje, definiuje, opisuje, wymienia, klasyfikuje, interpretuje, autor podkreśla, zwraca uwagę na; opisuje się pojęcie; autor określa istotę pojęcia, koncepcji; w trakcie badania autor zwraca uwagę na następujące aktualne zagadnienia; autor przedstawia (dost. podsumowuje, uogólnia) wyniki badania; autor przedstawia ugruntowaną naukowo teorię;
4. Przykłady argumentów; Ілюстрування думок Прикладами;	автор наводить переконливі приклади; автор ілюструє прикладами автор цитує у статті наведено статистичні дані для переконливої ілюстрації автор використовує; зафіксовано терміни,	автор наводить переконливі приклади; автор ілюструє прикладами автор цитує у статті наведено статистичні дані для переконливої ілюстрації автор використовує; зафіксовано терміни,	autor podaje przekonujące przykłady; autor ilustruje przykładami; autor cytuje; w artykule przedstawiono dane statystyczne; jako ilustrację autor wykorzystał; zarejestrowano terminy;

Funkcjonalne odpowiedniki struktur leksykalnych wykorzystywanych w abstrakcie w języku polskim i ukraińskim		Język polski
	Język ukraiński	
5. Wnioski. Podsumowanie; Підсумок. Висновки;	автор наводить висновки; автор підбиває підсумки; автором стверджується, що; завершуючи дослідження, автор формулює висновки;	autor wyciąga (przedstawia) wnioski; autor podsumowuje; autor stwierdza, konstatauje; podsumowując badanie, autor formułuje wnioski;
6. Odbiorca (fakultatywne), praktyczne zastosowanie wyników badania; Адресат (для рекомендаційної анотації) статті;	у статті наведено професійно значущий матеріал; стаття зацікавить... стаття розрахована на (широке коло читачів, перекладачів); стаття адресована науковцям;	przedstawiony w artykule materiał ma szerokie praktyczne zastosowanie w dziedzinie; artykuł zainteresuje; artykuł jest przeznaczony dla (szerokiego grona odbiorców, tłumaczy); artykuł został opracowany z myślą o; artykuł jest zaadresowany do naukowców*;

Źródło: opracowanie własne (wersja ukraińska na podstawie publikacji H. Onufrijenko – uzupełniona i zmodyfikowana, wersja polska – opracowanie własne).

Jako punkt odniesienia w porównaniu przyjęto język ukraiński w celu ustalenia obszaru transferu pozytywnego i negatywnego. Można zauważyć zakłócenia w symetrii pomiędzy odpowiednikami fraz polskich i ukraińskich. Struktury opatrzone w części polskiej gwiazdką są tłumaczeniem wersji ukraińskiej, rzadko się spotyka w polskich tekstach abstraktów, gdyż nie realizują wzorca gatunkowego. Warto zwrócić uwagę, że w ramach ostatniej sekcji w polskich abstraktach przeważnie nie wskazuje się odbiorców, lecz podkreśla się praktyczne zastosowanie wyników badania w danej dziedzinie, ewentualnie wskazuje obszary badawcze, w które wpisuje się dany artykuł. Niektóre frazy nie mają w ogóle swoich odpowiedników w języku polskim ze względu na normy językowe dotyczące stylu naukowego (np. w tekście ukraińskim dopuszczalna jest obecność równoważników zdań, wypowiedzeń pozbawionych orzeczenia, w tekstach polskich dopuszczalne są tylko zdania pojedyncze z orzeczeniem w formie osobowej oraz zdania złożone). W tabeli widoczne są również homonimy leksykalne typu ukr. *питання* (czyt. pytania) – pol. *pytanie* w rejestrze ogólnym, a *кwestія, за́гадніє* w rejestrze specjalistycznym. Bardziej subtelna różnica dotyczy ukraińskiego słowa *проблема* ‘problem, zagadnienie’, które powszechnie występuje w ukraińskich abstraktach i zostało uwzględnione w pracy H. Onufrijenko. W języku polskim nie jest to słowo tak powszechnie używane w rejestrze naukowym, raczej jest zastępowane słowem *zagadnienie*. Na uczących się rejestru naukowego czekają inne pułapki językowe. Czasownik ukr. *розглядаються* można przetłumaczyć zgodnie ze słownikowym znaczeniem jako *rozważa się*, ale wyniki analizy tej frazy w kontekście, w ukraińskich abstraktach naukowych, przemawiają za wyborem polskiego ekwiwalentu *analizuje się (zagadnienie)*. Ku takiemu tłumaczeniu skłania również dopuszczalne w języku ukraińskim połączenie *розглядає джерело* ‘analizuje źródło’ (nie: ‘rozważa źródło’). Okazuje się, że Polacy (w abstraktach) chętniej analizują zagadnienia, zjawiska czy fenomeny – *зjawisko* (ukr. *явище*) nie znalazło się w spisie podstawowych wyrażań H. Onufrijenko, ma też stosunkowo małą frekwencję w elektronicznym korpusie języka ukraińskiego w porównaniu z frazą *розглядає проблему* ‘analizuje zagadnienie’. Podobne zjawisko dotyczy czasownika ukr. *висвітлюються* – w pierwszym znaczeniu ‘podkreśla’, jednak w połączeniu z rzeczownikiem *кwestія, за́гадніє* skłania do upatrywania polskiego ekwiwalentu we frazie *otawia się zagadnienie*. Z kolei czasownik *наводить* będziemy tłumaczyć jako ‘wyciąga (wniośki)’ we frazie *наводить висновки*, ‘przywołuje (szereg artykułów)’ we frazie *наводить цільий ряд статей* czy ‘przedstawia’, ‘wylicza’, ‘wymienia’ we frazie *наводить дев'ять значень цієї частки*. Podane przykłady świadczą o potrzebie uczenia kolokacji, fraz w kontekście.

Odrębne pole interferencji stanowi system gramatyczny. Dotyczy on szczególnie struktur typowych dla stylu naukowego (np. form bezosobowych, studenci błędnie wykorzystują 3. os. l.mn. zamiast form zakończonych na *-no*, *-to* jako wykładnik

bezosobowości w polskich tekstach naukowych). Wyzwaniem dla ukraińskiego studenta jest też łączliwość gramatyczna słów. W opracowanym zestawieniu widzimy różnicę pomiędzy ukr. *стаття адресована науковцям* (adresowany komuś), a pol. *artykuł jest adresowany do naukowców* (adresowany do kogoś). Przy okazji warto dodać, że ten przykład, zaczerpnięty z listy H. Onufrijenko, brzmi dość dziwnie w polskiej narracji akademickiej i tego typu informacji raczej nie znajdziemy w polskich abstraktach.

DZIAŁANIA MEDIACYJNE W ZAKRESIE REDAKCJI ABSTRAKTU NA ZAJĘCIACH Z JPA

Powyższe zestawienie świadczy o tym, jak duży wpływ może mieć zjawisko interferencji międzyjęzykowej polsko-ukraińskiej w procesie uczenia się redakcji abstraktu i jak dużym wyzwaniem dla studentów z Ukrainy jest opanowanie rejestru stylu naukowego.⁴ Inspiruje jednocześnie do uwzględnienia tego zjawiska i zaplanowania ćwiczeń wykorzystujących techniki pracy uczenia się i nauczania w kontraście na zajęciach z JPA. W ramach ćwiczeń przygotowujących do mediacji należy uwzględnić:

- ćwiczenia leksykalne, gramatyczne i stylistyczne wspomagające opanowanie pożądaných struktur z rejestru naukowego, z wykorzystaniem **technik tłumaczeniowych, porównywania, poszukiwania analogii i różnic**.

Przyjęcie takich strategii dydaktycznych zwiększy szanse osiągnięcia sprawności i poprawności językowej oraz wyeliminowania błędów interferencyjnych.

Znając cechy gatunkowe abstraktu oraz struktury językowe niezbędne do realizacji gatunku, wyznaczwszy obszar transferu pozytywnego i negatywnego, warto zaplanować również odpowiednie

- strategie dydaktyczne związane z **rozumieniem tekstów (globalnym, selektywnym i szczegółowym, a także krytycznym) rozwijające działania mediacyjne: umiejętność wydobywania z tekstu głównych informacji** (np. techniki podkreślenia słów kluczy, nadawania tytułów akapitom), **wyszukiwania informacji**, skanowania tekstu w poszukiwaniu informacji (np. pytania otwarte, uzupełnianie tabel, uzupełnianie streszczenia itp.),
- strategie dydaktyczne **rozwijające działania mediacji tekstowej sensu stricto** (parafraza, streszczenie, skracanie, transformacje tekstowe, transformacje składniowe, transformacje leksykalne),
- strategie dydaktyczne rozwijające **umiejętności redakcji tekstów** w zakresie realizacji wzorca gatunkowego abstraktu (analiza wzorca gatunkowego w kon-

⁴ Katalog i przykłady błędów językowych (jako skutek transferu negatywnego) w tekstach naukowo-dydaktycznych studentów ukraińskich opisano szerzej w publikacji: [Busiło 2021].

traście do J1, ćwiczenia w pisaniu kontrolowane, sterowane i wolne, w tym ćwiczenia tłumaczeniowe).

Aby zilustrować zaproponowane wyżej strategie dydaktyczne związane z kształceniem kompetencji redagowania abstraktu, poniżej przedstawiono propozycję scenariusza zajęć z języka polskiego jako obcego do celów akademickich (opracowanego z myślą o potrzebach studentów z Ukrainy), poświęconego właśnie biegłości pisania abstraktów. Scenariusz uwzględnia przedstawioną w pierwszej części artykułu **metodę ośmiu kroków**, która przewiduje aktywną analizę wzorca gatunkowego, wprowadzenie i utrwalenie struktur językowych z rejestru naukowego, w tym właśnie **ćwiczenia przygotowujące do działań mediacyjnych** (rozumienie tekstu globalne, selektywne i szczegółowe, myślenie krytyczne) oraz ćwiczenia **oparte na działaniach mediacyjnych** (streszczanie, parafraza, tłumaczenie) i w końcu **ćwiczenia redakcyjne** (pisanie kontrolowane, sterowane i wolne). W scenariuszu uwzględniono działania sprzyjające uczeniu w kontraście, takie jak porównywanie, poszukiwanie analogii, przekład). Plan aktywności realizuje układ: **od recepcji do produkcji**, a także od prezentacji struktur, poprzez utrwalenie struktur do użycia struktur w kontekście.

Przykład scenariusza zajęć poświęconego umiejętności redagowania abstraktu naukowego z wykorzystaniem strategii mediacji

Poziom: B2/C1

Zadanie 1. Przeczytaj streszczenie artykułu naukowego. Wskaż fragmenty, które odpowiadają na poniższe pytania:

- Jaka jest problematyka prezentowanego artykułu?
- Co jest celem badań?
- Jakie metody badawcze wykorzystano?
- Jakie są wyniki przeprowadzonej analizy?

„Postscriptum Polonistyczne” 2019, nr 2(24).

Grażyna Zarzycka

Mechanizmy interkulturowych zdarzeń komunikacyjnych, w których dochodzi do zagrożenia twarzy

W pracy przedstawiono fragment badań autora nad zakłóceniami komunikacji międzykulturowej z udziałem studentów zagranicznych uczących się języka polskiego. Badania pozwoliły na zarejestrowanie różnych sytuacji stresowych i czynników stresogennych, w tym „zagrożających twarzy”, a więc takich, które niosą ze sobą ryzyko utraty twarzy, na które zagraniczny rozmówca, a czasem także drugi uczestnik aktu porozumiewania się, był narażony. Celem badań jest wykrycie mechanizmów powodujących zaniepokojenie (podważenie) wizerunku rozmówcy lub rozmówców. Autor identyfikuje i omawia również sytuacje dydaktyczne i pozadydaktyczne powodujące negatywne odczucia emocjonalne i stany psychiczne przynajmniej u jednej z komunikujących się stron. W artykule wykorzystano pojęcia twarzy E. Goffmana, P. Browna i Levinsona oraz aparat pojęciowy i metodologię badań amerykańskich etnografów komunikacji.

Słowa kluczowe: mechanizmy, zdarzenia komunikacyjne, akt zagrożenia twarzy, obraz, komunikacja międzykulturowa.

dane autora

Zadanie 2. Zapoznaj się z definicją abstraktu i wskaż elementy struktury tej wypowiedzi w przykładzie z zadania 1. Wiesz, jakie są różnice i podobieństwa z abstraktem ukraińskim?

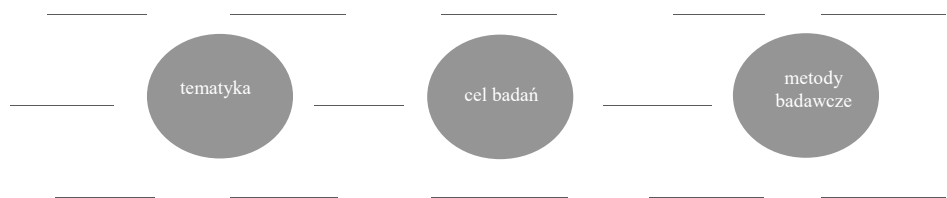
dane autora – tytuł – adres bibliograficzny – problematyka badawcza – cel badań – metody badawcze – wnioski – słowa kluczowe

Abstrakt jest to streszczenie publikacji naukowej lub książki, w którym w formie maksymalnie skondensowanej, z jak największą liczbą słów kluczy, zawarte są podstawowe informacje o celu badawczym, tezie artykułu, metodyce przeprowadzonych badań, najważniejszych wynikach oraz wnioskach. Do streszczenia zazwyczaj dołączone są dane bibliograficzne źró-

dła oraz słowa klucze, które pozwalają na odnalezienie i ocenę przydatności tekstu osobom zainteresowanym.

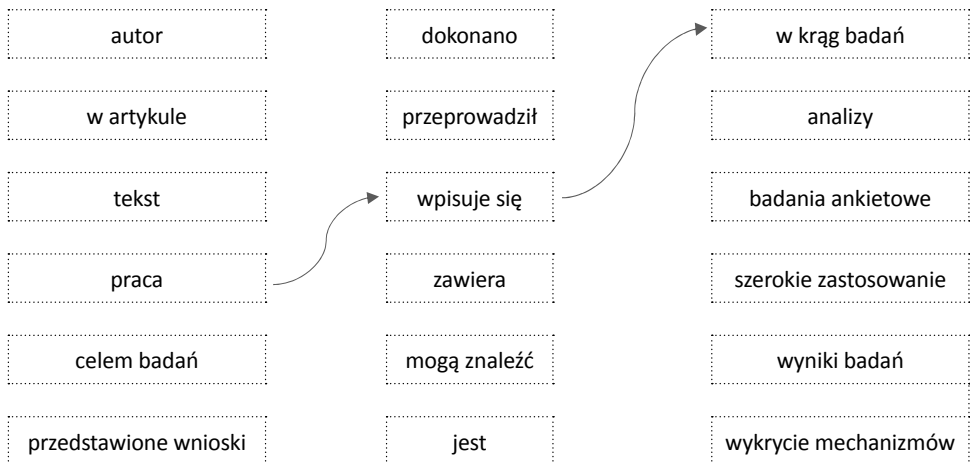
Zadanie 3. Pogrupuj frazy i wyrażenia z ramki zgodnie z podanym przykładem, uzupełnij diagram o własne przykłady.

autor omawia – celem badań jest – tekst porusza zagadnienie – autor przeprowadził ankiety – dokonano ekscerpcji materiału – przedstawiono – opierając się na teorii pól semantycznych

Zadanie 4. Połącz słowa, tworząc frazy. Następnie utwórz z nimi zdania.

Przykład: Praca wpisuje się w krąg badań językoznawczych poświęconych rekonstrukcji językowego obrazu świata.

Zadanie 5. Zaproponuj jak najwięcej połączeń wyrazowych zgodnie z podanymi przykładami.

przeprowadzić: analizę, ...
 przedstawić: zagadnienie, ...
 omówić: mechanizmy ...
 wyciągnąć: ...
 podsumować: ...
 analizuje: zależności ...

zdefiniować: pojęcie, ...
 dokonać: klasyfikacji, ...
 wykorzystać: teorie...
 opisać: zjawisko...
 podać: przykłady...
 bada: mechanizmy...

Zadanie 6. Dokonaj transformacji zdań zgodnie z przykładem (wykorzystaj formy bezosobowe czasownika).

Uwaga!

Formy bezosobowe w języku polskim kończą się na *-no*, *-to*, np. *czytano*, *analizowano*. Zakończenie *-to* otrzymują czasowniki, które w bezokoliczniku liczą jedną sylabę, np. *myć* (*myto*), *pić* (*pito*), *kuć* (*kuto*), *ryć* (*ryto*).

Przykład: Autor omawia zjawisko interferencji w procesie uczenia się polskiej gramatyki.

...W artykule omówiono...

1. Autorka **przedstawia** **wyniki** badań ankietowych przeprowadzonych wśród Polaków zamieszkałych na Ukrainie.
2. Autor **podaje** **przykłady** użycia anglicyzmów w tekstach reklamowych.
3. Autorka **dokonuje** **analizy** **porównawczej** łączliwości przymiotnika *dojrzały* w języku polskim i ukraińskim.
4. Autor **definiuje** **pojęcie** językowego obrazu świata.
5. Autorka **omawia** **kłasyfikację** imiennych części mowy w perspektywie porównawczej.

Zadanie 7. Uzupełnij luki w tekście. Następnie przeczytaj tekst ponownie i zastanów się, w jakim zakresie podany abstrakt realizuje cechy gatunkowe.

Alła Krawczuk

O kognitywnych uwarunkowaniach współczesnej glottodydaktyki: kategorie gramatyczne w nauczaniu Ukraińców języka polskiego

..... : kategoria gramatyczna, kognitywizm, błąd, komunikacja, język polski jako obcy, język ukraiński, glottodydaktyka

W artykule możliwość ' kognitywnego podejścia do nauczania Ukraińców polskiej gramatyki, rozumianej zarówno w aspekcie teoretycznym, jak i praktycznym. różnice dotyczące realizacji kategorii gramatycznych w języku polskim i ukraińskim, zależności między kategoriałnymi odrębnościami w rozpatrywanych językach a typowymi błędami systemowymi w polszczyźnie Ukraińców, ze szczególnym uwzględnieniem tych błędów, które mogą powodować zakłócenia komunikacyjne w polskojęzycznym dyskursie Ukraińców z Polakami. Artykuł w krąg badań glottodydaktycznych dydaktyce języka polskiego jako obcego w środowisku osób ukraińskojęzycznych.

Zadanie 8. Przekształć podkreślone struktury tak, by zdania zachowały swój sens.

1. W artykule przedstawiono proces tworzenia inwentarzy leksykalnych, opierając się na refleksyjnym podejściu do programów nauczania.
2. Autor analizuje zagadnienie uczenia leksyki nacechowanej stylistycznie w nauczaniu języka polskiego Białorusinów.
3. W niniejszym artykule zostały podjęte refleksje na temat dydaktyki języków obcych, w tym języka polskiego w odmianie akademickiej.

4. W części wstępnej porównano terminologię obecną w naukowej angielskojęzycznej i polskiej literaturze glottodydaktycznej, jak też omówiono wybrane praktyki w zakresie przygotowywania językowego studentów zagranicznych do podjęcia studiów w Polsce.
5. Autorka stawia tezę, że kandydaci na studia w Polsce powinni posiadać określoną wiedzę socjokulturową, rozwinąć kompetencje przydatne w studiowaniu i komunikowaniu się z przedstawicielami środowiska uczelnianego.

Zadanie 9. Przetłumacz na język polski. Porównaj struktury językowe polskie i ukraińskie, w tabeli wypisz te, które chcesz zapamiętać.

1. У монографії описано морфологічну систему і структуру сучасної української літературної мови.
2. У статті зафіксовано найбільш уживані сучасні російські терміни суспільних наук та їх відповідники українською мовою.
3. У статті розглядається вплив різних видів методичного забезпечення самостійної роботи студентів на ефективність засвоєння ними навчального матеріалу.
4. У навчальному посібнику з використанням нових методів і принципів пізнання державно-правових явищ висвітлено зміни і тенденції їх розвитку, проаналізовано світовий досвід з цих питань, сформульовано основні державно-правові положення.
5. Велику увагу приділено теорії народовладдя, видам, системам забезпечення і проявам його у нашій державі.
6. У статті наведено характеристики основних правових сімей сучасності.
7. У виданні в доступній формі наведено й прокоментовано основні юридичні поняття.

Язык український	Язык польський
наводить висновки	wyciąga wnioski
наводить приклади	podaje przykłady
стаття адресована мовознавцям	artykuł jest adresowany do językoznawców
автор статті висвітлює питання	autor artykułu omawia zagadnienie
розглядаються	analizuje się
...	...

Zadanie 10. Znajdź abstrakt artykułu z dziedziny naukowej, która cię interesuje. Przetłumacz go na język ukraiński. Następnie wersję ukraińską spróbuj przetłumaczyć ponownie na język polski. Wypisz struktury, które chcesz zapamiętać.

Zadanie 11. Wybierz dowolny artykuł naukowy, przeczytaj tekst i dokonaj jego analizy:

- ustal jego tematykę, wyłóż najważniejsze informacje,
- podkreśl główne fragmenty,
- ustal cel badań, metodologię, wnioski oraz ich znaczenie,
- przanalizuj strukturę tekstu.

Uwaga!

Abstrakt jest pozbawiony komentarzy i ocen. W sposób możliwie skondensowany oddaje najważniejsze myśli zawarte w tekście, przedstawia problematykę, cele i metody badań oraz wnioski. Nie powinno w nim być odwołań do tabel czy wykresów z tekstu ani skrótów wykorzystywanych w tekście bez objaśnień.

Następnie zredaguj abstrakt tego artykułu (ok. 160 słów). Pamiętaj o słowach kluczach.

Redakcja tekstów naukowych, naukowo-dydaktycznych jest nieodłącznym elementem uczestnictwa w życiu akademickim. Jest to umiejętność, która wymaga wielu operacji kognitywnych i szczególnych kompetencji, w tym kompetencji w zakresie mediacji tekstowej. Abstrakt, ta krótka forma – wydaje się pomocnicza – pełni naprawdę ważną funkcję w procesie poszukiwania materiałów źródłowych i prowadzeniu dyskursu akademickiego oraz w wymianie myśli naukowej. Jej istotą są działania mediacyjne polegające na przetwarzaniu tekstu związane z umiejętnością ich analizy, myślenia krytycznego, umiejętnością selekcji informacji oraz streszczenia tekstów, a także umiejętnością sprawnej i kreatywnej realizacji wzorca gatunkowego z zachowaniem jego podstawowych funkcji. Przedstawiony szczegółowy opis kompetencji w zakresie działań mediacyjnych związanych z redakcją abstraktu w kontekście potrzeb studentów ukraińskojęzycznych, z uwzględnieniem zjawiska interferencji językowej wraz z przykładowym scenariuszem zajęć może znaleźć praktyczne zastosowanie w dydaktyce języka polskiego do celów akademickich. Z kolei opracowane zestawienie struktur leksykalnych w języku polskim i ukraińskim, charakterystycznych dla rejestru naukowego, można rozwinąć z myślą o pozostałych gatunkach tekstów naukowych, by zestawić inwentarz leksykalny polszczyzny w odmianie akademickiej ogólnej.

Bibliografia

- American Psychological Association, 2010 [APA 2010], *Publication manual of the American Psychological Association*, wyd. 6, Washington, DC [APA 2010].
- Council of Europe, 2018, *Common European Framework of References for Languages: Learning, teaching, assessment. Companion Volume with New Descriptors*, Strasbourg [CEFR-CV]; <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989> [dostęp: 22.02.2022].
- Council of Europe, 2020, *Common European Framework of References for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion Volume*, Strasbourg [CEFR-CV].
- S. Busiło, 2022, *Gatunki naukowe i dydaktyczne w edukacji polonistycznej na Ukrainie*, „Poradnik Językowy” z. 1, s. 226–247.
- A. Dunin-Dudkowska, 2018, *Gatunki wypowiedzi w kontekście glottodydaktycznym*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców” nr 15, s. 111–122.
- A. Dunin-Dudkowska, 2021, *Akademickie gatunki wypowiedzi w glottodydaktyce (na przykładzie artykułu naukowego)*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców” nr 28, s. 285–295.
- EASE *Guidelines for Authors and Translators of Scientific Articles to be Published in English*, 2012.
- I. Janowska, E. Lipińska, A. Rabiej, A. Seretny, P. Turek (red.), 2016, *Programy nauczania języka polskiego jako obcego. Poziomy A1–C2*, Kraków.

- I. Janowska, M. Plak, 2021, *Działania mediacyjne w uczeniu się i nauczaniu języków obcych. Od teorii do praktyki*, Kraków, s. 215.
- A. Jasińska, 2021, *Tekst i mediacja w nauczaniu języka polskiego jako obcego dla celów akademickich*.
- S. Gajda, 1982, *Podstawy badań stylistycznych nad językiem naukowym*, Warszawa–Wrocław.
- S. Gajda, 2001, *Styl naukowy* [w:] J. Bartmiński (red.), *Współczesny język polski*, Lublin, s. 183–199.
- B. Maliszewski, M. Rzeszutko (red.), 2021, *Wytyczne europejskie i propozycje dydaktyczne*, „Teksty Kultury. Oblicza komunikacji XXI wieku t. 3”, s. 283–294.
- W. Martyniuk, 2018, *Działania i strategie mediacyjne w nauczaniu języka polskiego jako obcego* [w:] „Spotkania Polonistyk Trzech Krajów – Chiny, Korea, Japonia”, s. 91–102.
- USJP: S. Dubisz (red. nauk.), 2003, *Uniwersalny słownik języka polskiego*, Warszawa.
- G. Zarzycka, 2017, *Język polski w odmianie akademickiej. Propozycja programu kursu adresowanego do studentów zagranicznych przygotowujących się do studiów wyższych w Polsce*, „Acta Universitatis Lodzianis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców” t. 24, s. 135–148.
- P. Żmigrodzki (red.), 2008, *Wielki słownik języka polskiego PAN*, Kraków.
- Г.С. Онуфрієнко, 2009, *Науковий стиль української мови*, Київ.

Mediacja tekstowa w rozwijaniu językowych kompetencji akademickich studentów z Ukrainy (na przykładzie abstraktu)

Streszczenie

W artykule omówiono strategie rozwijania kompetencji mediacji tekstowej w zakresie dydaktyki języka polskiego do celów akademickich z uwzględnieniem potrzeb studentów z Ukrainy oraz zjawiska interferencji językowej. Autorka proponuje listę wskaźników biegłości językowej w ramach przetwarzania tekstów na podstawie deskryptorów Rady Europy (opublikowanych w dodatku *CEFR-Companion Volume*) na przykładzie abstraktu. Zgodnie z ideą uczenia w kontraście określa obszar transferu pozytywnego i negatywnego, porównując cechy gatunkowe oraz struktury leksykalne z rejestru naukowego w języku polskim i ukraińskim, by ostatecznie przedstawić strategie dydaktyczne pomocne w kształceniu umiejętności mediacyjnych związanych z redakcją abstraktu.

Słowa kluczowe: język polski do celów akademickich – mediacja tekstowa – interferencje językowe – abstrakt – gatunki naukowo-dydaktyczne.

Text mediation in developing Polish academic language competences of students from Ukraine (on the example of an abstract)

Summary

This article discusses strategies of developing text mediation competences in the field of Polish Language for Academic Purposes taking into account the needs of students from Ukraine and the phenomenon of language interference. The author proposes a list of language proficiency

indicators as part of the processing of texts based on the indicators of the Council of Europe published in the *CEFR-Companion Volume* on the example of an abstract. Based on the phenomenon of language interference, she defines the area of positive and negative transfer, comparing genre features and lexical structures from the CALP (Cognitive Academic Language Proficiency) in Polish and Ukrainian, to finally present teaching strategies helpful in developing mediation skills related to writing and editing the abstract.

Keywords: CALP – Polish for Academic Purpose – text mediation – Polish-Ukrainian language interference – abstract – academic genre in language didactics.

Adj. Monika Czarnecka